T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/405
KARAR NO : 2025/336
KARAR TR : 05/05/2025

ÖZET: Tapu malikinden istenen tapu harcı ve döner sermaye hizmet bedelinin ödenmemesi nedeniyle, tescil kararının tapuya işlenmesi isteminin reddine dair tapu müdürlüğü işleminin iptali istemiyle açılan davanın İDARİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığı
Vekili : Av. T. A, Av. B. A. K
Davalı : İzmir Valiliği (Konak Tapu Müdürlüğü)

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, İzmir ili, Konak ilçesi, ... ada, ... parselde bulunan taşınmazın malikleri tarafından taşınmazın kamulaştırılması amacıyla açılan davada, İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 5. Hukuk Dairesinin 15/01/2020 tarih ve E.2019/212, K.2020/34 sayılı kararı ile, taşınmazın müvekkili büyükşehir belediyesi adına tesciline karar verilmesi üzerine, kamulaştırmasız el koymaya dayanan ilamların tapuda infazı sırasında, belediyeden tapu harcı ve döner sermaye hizmet bedeli alınmaması gerektiği belirtilerek, gerekli tescil ve terkin işlemlerin yapılmasının istenilmesine ilişkin başvurunun reddedilmesine ilişkin Konak Tapu Müdürlüğünün 26/01/2024 tarih ve E:.....-11523859 sayılı işleminin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. **İzmir 4. İdare Mahkemesi 28/02/2024 tarih ve E.2024/232,** K.2024/381 **sayılı kararı** ile, davanın, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 14/6 ve 15/1-a maddeleri uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Bilindiği üzere, tapu siciline tescil veya sicil kayıtlarının terkini ya da tadili gibi işlemlerden yahut bu işlemlerin tesisi yönündeki taleplerin reddine ilişkin işlemlerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünün, kural olarak, adli yargının görevinde olduğu kabul edilmektedir. Zira, bu gibi işlemler taşınmazın mülkiyet durumu üzerinde tashihe neden olan işlemler olduğundan bu işlemlerden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde, medeni hukuk hükümlerinin de uygulanması gerekmektedir.*
>
> *Bu durumda, yukarıda arz olunan konuya ilişkin mevzuat hükümleri ve somut olay birlikte değerlendirildiğinde, dava konusu taşınmazın İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 5. Hukuk Dairesinin 15.01.2020 tarih ve E:2019/22, K:2020/34 sayılı kararı ile kamulaştırılmasına karar verildiği, davalı idarece de harç ve döner sermaye ücretlerinin işlemden muaf olmayan taraflarca tescilden önce ödeneceğinin bildirilmesi halinde işlemlere devam edilebileceği yönünde işlem tesis ettiği, dolayısıyla davanın taşınmazın tesciline ilişkin olduğu, bu nedenle uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre çözümlenmesi gerektiği anlaşıldığından, iş bu davanın adli yargı yerinde çözümlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. ..."*

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden SO/oXCN - hTGDKyI - dLhEYpI - jq0u7U= ile erişebilirsin

3. Davacı vekili, bu kez aynı istemle adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. **İzmir 10. Asliye Hukuk Mahkemesi 30/04/2024 tarih ve E.2024/185, K.2024/295 sayılı kararı** ile, davanın idari yargının görev alanı kapsamında olduğundan, 6100 sayılı Kanun'un 115/2. maddesi gereğince davanın dava şartı yokluğundan usulden reddine ve karar kesinleştiğinde olumsuz görev uyuşmazlığının çözümü için dosyaların Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir :

"...Somut olayda; davacı tarafça Tapu Müdürlüğü tarafından tescil başvurusunun döner sermaye ücreti ve tapu harcı ödenmeksizin yerine getirilmemesine dair işlemin iptali talep edilmiş olup yapılacak yargılama neticesinde Tapu Müdürlüğü işleminin yerinde olup olmadığı karara bağlanacak olup İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 5. Hukuk Dairesinin 15.01.2020 tarih, 2019/22 E. 2020/34 K. Sayılı kesinleşmiş kararı ile taşınmazın davacı idare adına tescili yönünde karar verilmiş olduğundan tescile yönelik herhangi bir hüküm tesis edilmeyecektir. Talep kesinleşmiş Mahkeme kararının Tapu Müdürlüğü tarafından harç ve döner sermaye ücreti ödenmeksizin yerine getirilmemesine ilişkin işlemin iptaline ilişkin olduğundan eldeki davada İYUK 2/a maddesi gereğince "idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları" idari yargı görevli olduğundan 6100 Sayılı HMK'nin 114 1/-b maddesi yollamasıyla 6100 Sayılı HMK'nin 115/2 maddesi gereğince davanın dava şartı yokluğundan usulden reddine karar vermek gerekmiş(tir)..."

5. İzmir 10. Asliye Hukuk Mahkemesince, 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesine göre doğduğunu öne sürdüğü olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi istemiyle adli ve idari yargı dava dosyaları re'sen Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un *"İdare Mahkemelerinin görevleri"* başlıklı 5. maddesi şöyledir :

"1.(Değişik: 24/2/1988 - 3410/1 md.) İdare mahkemeleri, vergi mahkemelerinin görevine giren davalarla ilk derecede Danıştayda çözümlenecek olanlar dışındaki:
a) İptal davalarını,
b) Tam yargı davalarını,
c) (Değişik: 8/6/2000 - 4577/2 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklardan hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan idarî sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davaları,
d) Diğer kanunlarla verilen işleri,
Çözümler.
2.Özel Kanunlarda Danıştayın görevli olduğu belirtilen ve İdari Yargılama Usulü Kanunu ile idare mahkemelerinin görevli kılınmış bulunduğu davaları çözümler."

7. 2576 sayılı Kanun'un *"Vergi Mahkemelerinin görevleri"* başlıklı 6. maddesi şöyledir:

"(Değişik: 24/2/1988 - 3410/2 md.)
Vergi mahkemeleri:

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden SO/oXCN - hTGDKyI - dLhEYpI - jq0u7U= ile erişebilirsin

a) Genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davaları,

b) (a) bendindeki konularda 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasına ilişkin davaları,

c) Diğer kanunlarla verilen işleri,

Çözümler."

8. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı"* başlıklı 2. maddesinin 1. fıkrası şöyledir :

"1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar."

9. 6083 sayılı Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Döner Sermaye İşletmesi Kanunu'nun *"Döner Sermaye İşletmesi "* başlıklı 8. maddesinin ilgili 1.,3. ve 6. fıkraları şöyledir .

"(1) Genel Müdürlük faaliyetlerinin gerektirdiği araç, gereç, satın alma, bakım, onarım, yapım, sigorta, kiralama, araştırma, tanıtım, temsil ve eğitim giderleri, yurt dışında yürütülecek proje giderleri, kadastro hizmetlerinin yapılması, yenilenmesi, güncellenmesi ve benzeri her türlü harcama döner sermaye gelirlerinden karşılanabilir.

...

(3) Döner sermaye işletmesince elde edilecek gelirler bu Kanuna ekli (I) Sayılı Tarife Cetvelinde gösterilmiştir. Tarife Cetvelindeki yöresel katsayılar; il ve ilçelerin coğrafi ve ekonomik durumu, nüfusu, gelişmişlik seviyesi, işlem hacmi ve taşınmazların değeri dikkate alınmak suretiyle Bakanlıkça 0,30-3,00 arasında belirlenir. Tarife Cetvelinde belirlenen döner sermaye hizmet bedeli tutarlarını veya oranlarını yarısına kadar indirmeye veya en fazla üç katına kadar artırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir. Bu fıkradaki döner sermaye hizmet bedelleri her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerleme oranında, takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılarak uygulanır. Yeniden değerleme oranı uygulanmış tutarlar her yıl Genel Müdürlük tarafından ilan edilir. ....

...

(6) Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri, köy tüzel kişileri ve kalkınma ajanslarının kanunlarla ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle sayılan görevleriyle ilgili yapılacak tapu işlemlerinden ve münhasıran elektronik ortamdaki verilere ilişkin olmak üzere veri paylaşımından döner sermaye ücreti tahsil edilmez. Ayrıca tapu müdürlüklerince gerçekleştirilen her türlü terkin, 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 18 inci maddesinin üçüncü fıkrasında sayılan alanlara yapılan her türlü bedelsiz terk ve bağışlama işlemlerinden, Genel Müdürlük birimlerince sebebiyet verilmiş hataların düzeltilmesi işlemlerinden, ilgililerin kusuru olmaksızın nüfus müdürlüğü tarafından resen gerçekleştirilen maddi hataların düzeltilmesi, tamamlanması ve geri alınması işlemleri neticesinde tapuda yapılan kimlik bilgileri düzeltme işlemlerinden, tapu müdürlüklerince resen yapılan işlemlerden, aile konutu şerhi işlemlerinden ve kat irtifakından resen kat mülkiyetine geçiş

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden SO/oXCN - hTGDKyI - dLhEYpI - jq0u7U= ile erişebilirsin

işlemlerinden döner sermaye ücreti tahsil edilmez. Veri paylaşımına ilişkin protokol veya sözleşmelerde, döner sermaye hizmet bedellerinin ödenmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenebilir"

10. 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin *"Döner Sermaye İşletmesi "başlıklı* 487. maddesinin birinci fıkrası şöyledir :

"Genel Müdürlük, ürettiği her türlü tapu, kadastro, harita ve arşiv bilgi ve belgeleri ile sunduğu hizmetlerden gelir elde etmek üzere merkez veya bölge müdürlükleri bünyesinde döner sermaye işletmeleri kurar." hükmüne yer verilmiştir.

11. 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun *"Tapu ve kadastro Harçları"* başlıklı Dördüncü Kısım'ın *"Mükellefiyet"* başlıklı Birinci Bölüm'ün *"Mevzuu"* başlıklı 57. maddesi şöyledir:

"Tapu ve kadastro işlemlerinden bu kanuna bağlı (4) sayılı tarifede yazılı olanları, tapu ve kadastro harclarına tabidir."

12. 492 sayılı Kanun'un "Harçtan müstesna tutulan işlemler" başlıklı 59. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi şöyledir:

" (Degişik: 21/1/1982 - 2588/10 md.)
Aşağıda yazılı işlemler harçtan müstesnadır:
a) Genel ve özel bütçeli idarelerle, il özel idareleri, belediyeler ve köylerin iktisap edecekleri gayrimenkullerin vesair ayni hakların tescili, şerhi gerektiren işlemleri ve bunların terkinleri,
..."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

13. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Muharrem ÜRGÜP, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 05/05/2025 tarihli toplantısında; dosya üzerinde 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, olay kısmında belirtildiği üzere, tarafları, konusu ve nedeni aynı olan davada; idari yargı yerince adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş bir görevsizlik kararı bulunmakta olup, bunun üzerine kendine gelen davayı inceleyen adli yargı yerinin sahip olduğu seçenekler ile verdiği karar bakımından bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

14. 2247 sayılı Kanun'un 14. maddesinde yer alan, *"Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğunun ileri sürülebilmesi için adli ve idari yargı mercilerinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir. Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca (…) ileri sürülebilir."* hükmüne göre, idare mahkemesinin kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine adli yargı yerince de görevsizlik kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde, olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olacak; hukuk alanında doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilecektir.

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden SO/oXCN - hTGDKyI - dLhEYpI - jq0u7U= ile erişebilirsin

15. 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesindeki *"Adli ve idari yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendisine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler. (Değişik ikinci fıkra: 23/7/2008-5791/9 md.) Yargı merciince, önceki görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası da temin edilerek, gerekçeli başvuru kararı ile birlikte dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilir."* hükmüne göre ise, adli yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren idari yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da içermesi gerekir.

16. Kanun koyucu, 14. maddeye göre olumsuz görev uyuşmazlığı doğması durumunda her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yönteme oranla daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile, daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesine başvurma imkânı tanımıştır.

17. Olayda, adli yargı yerince, dava şartı yokluğundan davanın usulden reddine karar verilmekle birlikte kararın kesinleşmesinden sonra mevzuata aykırı olarak dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine de karar verildiği ve dava dosyalarının, tarafların bir başvurusu olmaksızın re'sen Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği görülmüştür.

18. Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Kanun'da öngörülen yönteme uymamakta ise de, Asliye Hukuk Mahkemesince re'sen yapılan başvurunun 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesinin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerekse Uyuşmazlık Mahkemesinin kuruluş amacına uygun olacağından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi

B. Esasın İncelenmesi

19. Raportör-Hakim Süleyman ARIDURU'nun davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

20. Dava, İzmir ili, Konak ilçesi, ... ada, ... parselde bulunan taşınmazın malikleri tarafından taşınmazın kamulaştırılması amacıyla açılan davada kesinleşmiş mahkeme kararı ile taşınmazın davacı büyükşehir belediyesi adına tesciline karar verilmesi üzerine, kamulaştırmasız el koymaya dayanan ilamların tapuda infazı sırasında belediyeden tapu harcı ve döner sermaye hizmet bedeli alınmaması gerektiğinden bahisle, gerekli tescil ve terkin işlemlerin yapılmasının istenilmesine ilişkin başvurunun reddedilmesine ilişkin Konak Tapu Müdürlüğü'nün işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

21. Dava dosyasının incelenmesinden, davacı tarafından tapu müdürlüğünden talep edilen hususun mahkemece verilen tescil kararının tapuya işlenmesinden ibaret olduğu, ilamın tapuya kayıt ve tesciline ilişkin bir uyuşmazlık bulunmadığı ve tescil kararının kayıtlara

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden SO/oXCN - hTGDKyI - dLhEYpI - jq0u7U= ile erişebilirsin

işlenmesi için davacıdan istenen tapu harcı ile döner sermaye hizmet bedelinin ödenmemesi nedeniyle mahkeme kararının tapuya işlenmesine yönelik istemin reddedilmesi üzerine, tapu müdürlüğünün bu işleminin iptaline karar verilmesi istemiyle dava açıldığı anlaşılmıştır.

22. Taşınmazın yargı kararı uyarınca davacı belediye adına tapuya tescili istemli başvuru tapu harcı ve döner sermaye hizmet bedeli ödenmediği için reddedildiğinden ve dâvâcı belediye bu bedeli ödemekten muaf olduğunu iddia ettiğinden, belediyenin tapu harcı ve döner sermaye hizmet bedeli ödemesinin gerekip gerekmediği hususunun kamu hizmetinin yürütülme biçimine ilişkin kuralları içeren 6083 sayılı Kanun ve 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerine göre değerlendirilmesi gerekmekte olup, bu yönde inceleme yaparak uyuşmazlığı hükme bağlama görevinin, 2576 sayılı Kanun ve 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesi uyarınca idari yargı yerine ait olduğu, Uyuşmazlık Mahkemesinin idari yargı içerisinde hangi yargı merciinin bu davalara bakmakla görevli olduğu hususunda karar verme yetkisinin bulunmadığı gözetildiğinde, bu belirlemenin ilgili yargı kolunun kendi içerisinde yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

23. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, İzmir 10. Asliye Hukuk Mahkemesinin yönteme aykırı başvurusunun kabulüne, İzmir 4. İdare Mahkemesinin 28/02/2024 tarih ve E.2024/232, K.2024/381 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. İzmir 10. Asliye Hukuk Mahkemesinin yönteme aykırı başvurusunun kabulü ile, İzmir 4. İdare Mahkemesinin 28/02/2024 tarih ve E.2024/232, K.2024/381 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

05/05/2025 tarihinde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili Kenan YAŞAR	Üye Doğan AĞIRMAN	Üye Eyüp SARICALAR	Üye Muharrem ÜRGÜP
	Üye Ahmet ARSLAN	Üye Mahmut BALLI	Üye Bilal ÇALIŞKAN

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden SO/oXCN - hTGDKyI - dLhEYpI - jq0u7U= ile erişebilirsin